

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Kasteelpark Nieuwland

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Kasteelpark Nieuwland

Titel:	Kasteelpark Nieuwland
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Aarschot
Deelgemeente:	Gelrode
Bron:	Schepping: 2014-04-01 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134449
Coördinaten:	Breedte: 4.79360058252 Lengte: 50.9782929902

Primaire tekst

Besloten, intiem, vroeg-landschappelijk park van circa 2,5 hectare, aangelegd omstreeks 1810 rond een bestaande vijver en bij een nieuw classicistisch landhuis.

De buitenplaats Nieuwland besloeg in het begin van de 19de eeuw nagenoeg het hele noordoostelijke gedeelte van de fossiele meander van Vorsdonk-Turfputten. Eigenaar was baron François Joseph de Loën d'Enschede (een uit Westfalen stammende familie die al in 11de eeuwse oorkonden opduikt), een voormalige kapitein in het Oostenrijkse leger, burgemeester van Andenne, inspecteur 'waters en bossen' in diverse provincies tijdens het Nederlandse bewind, kamerheer van Willem I en ook kasteelheer van Roosbeek. Nieuwland is gelegen aan het oostelijke uiteinde van de grote, langwerpige donk waarop ook Rivieren ligt en die op sommige kaarten de 'Lange Heuvel' wordt genoemd. De naam de Loën d'Enschede komt nog niet voor in register van de grondbelastingen uit 1804 en het kasteel duikt pas op in de oudste kadastrale documenten, namelijk de Primitieve kadasterkaart van 1822. Uit een figuratieve kaart van 1724, waarop de bezittingen worden afgebeeld van de Cisterciënzerinnenabdij van Rotselaar, blijkt dat – een revolutie later – de 43 hectaren familiebezit van de Loën d'Enschede hier tot in de kleinste details mee overeenstemmen. Ook de adel, zelfs een oude en eerbiedwaardige, den Habsburger verknochte familie, was dus niet vies van 'zwart goed'.

De hoeve van Nieuwland vormde de kern van het oude abdijbezit, maar 600 m westwaarts liet baron de Loën in het eerste kwart van de 19de eeuw zijn nieuw kasteel, een sober, witgepleisterd, neoclassicistisch gebouw, optrekken aan de oostrand van een "lust-grond" met daarin een "lustvijver" met onregelmatige contouren – in de vorm van een L of een sikkel. Deze vijver werd gevoed via de Motlaak en bestond ook al in 1724 in min of meer dezelfde vorm. Ten noorden van het kasteel lag een grote moestuin. Het geheel besloeg 3 hectare 21 are. Uit de opeenvolgende topografische kaarten blijkt dat de situatie zoals ze op de Primitieve kadasterkaart wordt afgebeeld, in de loop van bijna 200 jaar geen noemenswaardige wijzigingen onderging. De bouw van serres ("broeikassen") in het nutsgedeelte, de aanleg van een parkeerterrein in de voormalige moestuin en diverse verbouwingen aan het kasteelcomplex hebben het vroeg-19de-eeuwse uitzicht niet volledig doen verdwijnen. Nieuwland mag beschouwd worden als een bescheiden voorbeeld van de vroege landschappelijke tuin. Kenmerkend voor dergelijke tuinen is dat het kasteel niet in, maar naast het park ligt en dat ze een 'introvert' geheel vormen, zonder zichtlijnen naar het omgevende landschap. Van het parkmeubilair is alleen een fraaie 'Chinese' boogbrug overgebleven.

In 1849 verdween de familie de Loën uit Gelrode. Het kasteeldomein werd aangekocht door Johannes Vanbergen, een Aarschotse brouwer. De huidige beplanting bevat weinig bomen die ouder zijn dan 1900. Vermeldenswaardig zijn een zuilvormige zomereik (*Quercus robur* cv. *Fastigiata*) en een zeldzame Noord-Amerikaanse eikensoort, *Quercus alba*.

Merkwaardige bomen (opname 21 mei 1997)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeter weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte.

- 1. witte eik (*Quercus alba*) **198**
- 2. zuilvormige zomereik (*Quercus robur* 'Fastigiata') **326**
- 5. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **343**
- 6. sawaracipres, cultivar met gekroesde twijgen (*Chamaecyparis pisifera* 'Squarrosa') **200**
- 8. gewone robinia (*Robinia pseudoacacia*) **316**
- 10. zilverlinde (*Tilia tomentosa*) **344**

Auteur: De Jaeck, Herlinde

Auteur: Deneef, Roger

Datum: 2007

Titel Text: Park van kasteel Nieuwland

Grafische documenten

00.01 (Vandevorst, Kris, 01-01-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Kasteelpark Nieuwland

Aarschot Gelrode Nieuwland 6 (Kennes, Hilde, 26-03-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Aarschot Park van het kasteel Nieuwland (Kennes, Hilde, 26-03-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Aarschot kasteel Nieuwland (Kennes, Hilde, 26-03-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Kasteelpark Nieuwland

Aarschot Park van het kasteel Nieuwland (Kennes, Hilde, 26-03-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Vroeglandschappelijk park met vijver en boogbrug bij het kasteel van Nieuwland (Vandevorst, Kris, 17-10-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)

Aarschot Park van het kasteel Nieuwland (Kennes, Hilde, 26-03-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Algemeen Rijksarchief Brussel, inv. gemeentearchief Gelrode (T 165), nr. 1: Commune de Gelrode – contribution foncière an XIII.

Algemeen Rijksarchief Brussel, inv. I 3/1, kaarten en plattegronden in handschrift nr. 941: figuratieve kaart van de goederen van de abdij van Vrouwenpark (Rotselaar) te Gelrode en Langdorp, opgemeten door G. Gansemans in 1724.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger [212] Gelrode, art. 53, nrs. 5-8, art. 369 nrs. 7-11 en art. 126, nrs. 12-16.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschetsen Gelrode 1889 nr. 1, 1892 nr. 1 en 1900 nr. 1.

POPLIMONT C., *François Joseph, baron de Loen d'Enschede*, in *La Belgique héraldique*, VI, Paris, Henri Carion, 1866, p. 383 e.v.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120475>

Beknopte karakterisering

Datering: eerste kwart 19de eeuw

Typologie: landhuizen, private parken, tuin- en parkbeplantingen, tuinbruggen, vijvers